

**Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarytbildning Utbildningsvetenskap
HT 2019
Fakulteten för lärarutbildning**

Tiden inför inskolning i förskolan

– förstagångsföräldrars uppfattningar inför inskolning i förskolan

Linda Wehner och Agneta Nilsson

Författare/Author

Linda Wehner och Agneta Nilsson

Titel/Title

Tiden inför inskolning i förskolan - förstagångsföräldrars uppfattningar inför inskolning i förskolan.
The time before introduction to preschool- first time parents' perceptions before introduction to preschool.

Handledare/Supervisor

Ann Fifi Steen

Examinator/Examiner

Susanne Thulin

Abstract

Vårt arbete handlar om tiden inför inskolningen i förskolan. Syftet med studien är att ur ett föräldraperspektiv synliggöra vilka uppfattningar och förväntningar förstagångsföräldrar har kring information och förberedelser inför inskolningen i förskolan. Tiden inför inskolningen kan innehålla funderingar och frågor kring förskolans inskolningsrutiner och metoder eftersom förstagångsföräldrar oftast inte har någon erfarenhet av inskolning. Under utbildningen på högskolan har vår nyfikenhet och vårt intresse växt kring hur vi på bästa sätt kan utveckla större kunskap och förutsättningar kring att organisera och förbereda för att förstagångsföräldrar ska känna sig väl förberedda och trygga inför att inskola sitt första barn i förskolan.

Arbetet är inspirerat av en fenomenografisk ansats som utgår ifrån människors olika uppfattningar kring den levda världen. Studien baseras på gruppintervjuer med förstagångsföräldrar som har en inskolning i förskolan framför sig. Semistrukturerade frågor ligger till grund för studien och resultatet visar att vårdnadshavarna uttrycker att de önskar mer information via BVC för hur och när de ska ansöka om plats i förskolan. Förstagångsföräldrarna önskar tydligare och mer lättåtkomlig information på kommunens hemsida kring ansökningsprocessen. Resultatet visar även att det krävs en större insats från förskolorna genom att erbjuda mer information som vårdnadshavare kan önska ta del av inför val av förskola. Det gäller även förskolans aktuella inskolningsmetod samt annan viktig information för att vårdnadshavare ska känna sig trygga och förberedda inför inskolningen i förskolan.

Ämnesord

Fenomenografisk ansats, förskola, inskolningsmetoder, förstagångsföräldrar, uppfattningar, anknytning, relationer.

Förord

Under processen med examensarbetet har vi utifrån ett gemensamt intresse för inskolningsprocessen tillsammans fördjupat oss kring förstagångsföräldrars perspektiv på tiden inför inskolningen. Vi har valt att arbeta gemensamt under hela arbetets gång för att kontinuerligt kunna reflektera över skrivprocessen. Vi utförde intervjuerna tillsammans och har gemensamt bearbetat allt material och varit lika delaktiga i samtliga delar av arbetet. Vår förhoppning är att arbetet ska komma till nytta för förskolans olika rutiner och samarbeten med kommun och BVC kring tiden inför inskolningen.

Vi vill tacka personalen på BVC samt respondenterna som ställde upp för våra gruppintervjuer. Utan er hade studien inte varit genomförbar, så ett stort Tack till er!

Vi vill även rikta ett stort Tack till vår handledare Ann Fifi Steen för hennes stöd och support under hela skrivprocessen.

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund	1
1.1. Studiens disposition	2
1.2. Styrdokumentens förändring i relation till inskolning	2
1.3. Inskolning och föräldrasamverkan	4
1.4. Syfte	5
1.5. Frågeställningar	6
2. Tidigare forskning och litteraturgenomgång	6
2.1. Förskolans och pedagogers uppdrag	6
2.2. Inskolningsmetoder	8
2.2.1. Den traditionella inskolningsmetoden	8
2.2.2. Den föräldraaktiva inskolningsmetoden	9
2.2.3. Gruppinskolning som metod	10
2.3. Anknytning	10
2.4. Relationer	11
2.5. Samarbete mellan förskola och BVC	13
3. Teoretisk utgångspunkt	14
3.1. Fenomenografi	14
4. Metod	16
4.1. Gruppintervju	16
4.2. Urval	17
4.3. Genomförande	18
4.4. Bearbetning av material	18
4.5. Reliabilitet och validitet	19

4.6. Etiska övervägande.....	20
5. Analys.....	20
6. Resultat	21
6.1. Förstagångsföräldrars uppfattningar inför ansökan om förskoleplats	21
6.2. Förstagångsföräldrars förväntningar kring förskolans rutiner inför inskolning	22
6.3. Förstagångsföräldrars uppfattningar kring relationer i förskolan	24
6.4. Förstagångsföräldrars olika uppfattningar kring trygghet inför inskolning	25
6.5. Sammanfattning av resultatet	26
7. Diskussion.....	27
7.1. Metoddiskussion.....	28
7.2. Resultatdiskussion	29
7.2.1. Information och förberedelser inför inskolningen.....	29
7.2.2. Relationer och trygghet inför och under inskolningen	32
8. Sammanfattning.....	34
9. Implikationer för förskolans praktik.....	35
Bilaga 1 Informationsbrev	40
Bilaga 2 Intervjufrågor	42

1. Inledning och bakgrund

Efter mångårig erfarenhet som barnskötare och inskolningar av de yngsta barnen i förskolan har det uppstått många olika funderingar om hur förstagångsföräldrar kan uppfatta inskolningen. Under förskolläraryrket har det uppstått reflektioner kring hur förskolan kan skapa de bästa förutsättningarna inför och under inskolning i förskolan för att möta både barn och vårdnadshavare på bästa sätt. Inför studien hittades en hel del forskning kring inskolning i förskolan, men inte så mycket kring tiden inför inskolningen. Det har skapat en nyfikenhet för att utveckla kunskap kring hur just förstagångsföräldrar på bästa sätt kan förberedas inför en bra start i förskolan. Under åren som verksamma i förskolan har flera olika inskolningsmetoder prövats. När den egna hemsidan granskades upptäcktes det att information kring den aktuella inskolningsmetoden saknades och det väckte funderingar kring om att vårdnadshavare idag troligtvis jämför förskolor via internet. En beskrivning av förskolans aktuella inskolningsmetod kan vara betydelsefull information för förstagångsföräldrar. Tiden inför inskolningen kan innehålla funderingar och frågor kring förskolans inskolningsrutiner eftersom förstagångsföräldrar inte har någon erfarenhet av inskolning i förskolan. Studien kommer att utgå ifrån ett föräldraperspektiv och synliggöra vilka förväntningar och uppfattningar förstagångsföräldrar har inför inskolningen av sitt första barn i förskolan. I ett utbildningssyfte kan studien bidra till förskolans rutiner kring förberedelser inför inskolningen och ge möjligheter för utveckling. För att kunna möta vårdnadshavares förväntningar kring förberedande rutiner och upplägget inför inskolningen i förskolan kan undersökningen bidra i ett verksamhetsperspektiv.

De flesta barn i Sverige går längre eller kortare tid i förskolan varje dag. Tallberg Broman (1995) beskriver det som en självklar del i barns uppväxtvillkor och anser även att förskolan idag är en välintegrerad institution i det svenska samhället. Skolverket (2018) skriver att förskolan ska ta ansvar för att utveckla en tillitsfull relation mellan förskolan och hemmen i ett nära och förtroendefullt samarbete. Tiden inför inskolningen kan vara en betydelsefull del att utveckla inom organisationen kring förskolan.

Inledning och bakgrund är indelad i olika rubriker för att ge en förståelse för förskolans historik kring inskolning och samverkan med föräldrar. I arbetet benämns föräldrar övergripande som vårdnadshavare men även som förstagångsföräldrar eftersom studien baseras på just deras uppfattningar. Förskollärare och barnskötare benämns som pedagoger eftersom de båda yrkeskategorierna är delaktiga vid inskolningen i förskolan.

1.1. Studiens disposition

Uppsatsens inledning under avsnitt ett syftar till att ge läsaren en inblick i förskolans bakgrund och styrdokument. Den beskriver hur förskolans ramar har förändrats över tid och hur förskolans verksamhet och inskolningsmetoder har utvecklats fram till idag.

Avsnitt två beskriver tidigare forskning och litteratur kring förskolans inskolning och dess olika inskolningsmetoder och relationell pedagogik. Vidare i avsnittet beskrivs även hur anknytning utvecklas och vikten av ett samarbete mellan förskola och hem för att kunna bygga upp goda relationer för barnets bästa.

I avsnitt tre beskrivs en fenomenografisk forskningsansats som studien tar sin inspiration ifrån.

Avsnitt fyra förklarar studiens metodologiska struktur genom att redovisa insamlingsmetod för data, urval, genomförande, bearbetning av material och etiska övervägande.

I avsnitt fem till sju presenteras studiens analys och resultat samt en avslutande metoddiskussion och resultatdiskussion. Där sätts studiens resultat i relation till tidigare forskning och teori som behandlas i uppsatsens olika avsnitt för detta. Uppsatsen avslutas med en kort sammanfattning samt en sammanställning av våra uppfattningar kring framtida utvecklingsmöjligheter i ämnet.

1.2. Styrdokumentens förändring i relation till inskolning

Den svenska förskoleverksamheten startade under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Enligt Tallberg Broman (1995) grundades den i en pedagogik för förskolebarn som Friedrich

Fröbel (1782–1852) utvecklade redan i början av 1800-talet i Tyskland. Hans barnträdgårdsrörelse som är förgrunden till dagens förskola, gav förutsättningar för mer än förvaring av barn och fick en omfattande spridning i många länder under 1800-talets senare del. Barnträdgårdsrörelsen lyfte fram barnet som unikt i behov av vård och goda utvecklingsmöjligheter.

Förskolans verksamhet är under ständig förändring och utveckling utifrån forskning kring barns lärande och av hur samhället utvecklas. Mot de nya förutsättningarna revideras förskolans läroplan fortlöpande. I den senaste läroplanen (Skolverket 2018) skrivs det att förskolans utbildning ska utgå ifrån en helhetssyn på barn och barns behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Sedan läroplanen 2010 (Skolverket 1998) har fostransbegreppet försvunnit ur styrdokumentet och samarbetet med hemmen har ett fokus på barnets utveckling. Förskolans verksamhet när det gäller olika inskolningsmetoder är fortfarande föremål för förändring utifrån nya vetenskapliga och beprövade erfarenheter. Lindgren och Torro (2017) förklarar att över tid har uppfattningarna förändrats kring hur pedagoger ska förhålla sig till barnet och vad som är bäst för barnet vid en inskolning. Vidare beskriver Lindgren och Torro (2017) att det finns olika metoder för inskolning och de är utformade utifrån varje enskild förskola. Det finns även stora variationer på hur inskolningsschemat ser ut vid olika förskolor. De olika inskolningsmetoderna kommer att beskrivas senare i arbetet.

Förskolestarten kan vara en stor omställning för barn, vårdnadshavare och familj. Skolverket (2018) skriver i läroplanen att förskolan ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn.

Förskolan ska erbjuda barnen en trygg omsorg och den har en viktig roll för att bidra till att grundlägga barnens trygghet och självkänsla. Utbildningen ska präglas av omsorg om barnens välbefinnande och trygghet. (Skolverket 2018, s. 10).

Enligt Skolverket (2018) ska förskolan spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter genom barnkonventionen (2009). Den uttrycker alla barns

lika värde och rättigheter samt beslut som rör barn utifrån vad som bedöms vara barnets bästa. I läroplan för förskolan (Skolverket 2018) uttrycks att förskolan ska utgå ifrån det som bedöms vara barnets bästa genom att samarbeta med hemmen på ett nära och förtroendefullt sätt. Arbetslaget ansvarar för att en tillitsfull relation skapas mellan förskola och hem. I den senaste reviderade läroplanen för förskolan (Skolverket 2018) har förskollärare fått ett ökat ansvar för att undervisningen bedrivs i enlighet med målen i läroplanen. Det skapar ett förhållningssätt och samarbete där barn ges möjlighet att på bästa sätt utvecklas rikt och mångsidigt efter sina förutsättningar samt möjlighet till att bli kompetenta och ansvarskännande samhällsmedlemmar. Samverkan med vårdnadshavare är lika viktig som verksamheten med barnen sett utifrån detta perspektiv.

1.3. Inskolning och föräldrasamverkan

Inskolningen på daghem uppmärksammades först under 1970-talet och Hedin (1987) framhåller att det är en betydelsefull del i förskolans verksamhet. Inskolningen är betydelsefull för hela familjen anser Simonsson (2018) eftersom grunden till ett gott samarbete för barnets bästa läggs under denna tid. Under inskolningen och starten i förskolan träffar barnet nya människor och Dahlbeck och Westlund (2019) framhåller att barn lär sig fungera i grupp och övar sig samtidigt i det sociala samspelet. De menar att det får betydelse för hur barn kommer att klara av samspel och relationer med andra människor i framtiden. OMEP (2019 enligt Skolverket 2018) skriver att 1975 hade 10 % av barn i åldern 0,5–6 år barnomsorg. Idag har alla barn från ett år rätt till barnomsorg och hösten 2018 skrev Skolverket (2019) att nästan 85% av landets alla barn i åldern 1–5 år var inskrivna i förskolan. Störst deltagande fanns bland barn i åldern 4–5 år och i den åldersgruppen gick 95% i förskolan. Vidare skriver Hedin (1987) att i förskolan på 1970-talet, fanns en kompensatorisk syn på barnomsorgen, vilket innebar att personalen skulle ersätta vårdnadshavaren. Vårdnadshavaren skulle delta under en längre tid vid barnets start i förskolan för att personalen skulle hinna ”läras upp” i omvårdnadssituationer kring barnet. Arbetssättet var individriktat i enlighet med Barnstugeutredningens riktlinjer. Idag betraktas detta samarbete ur förskolans läroplan (Skolverket 2018) som gemensamt för förskola och hem för att främja alla barns utveckling till kreativa, kompetenta och ansvarskännande människor och samhällsmedborgare. Förhållandet mellan hem, förskola och skola har förändrats över tid. Harju och Tallberg Broman (2013) beskriver det som att hem,

förskola och skola tidigare var en mer åtskild praktik med skilda världar, jämfört med idag där det är mer gränsöverskridande i båda riktningarna. Förändringen har under längre tid växt fram genom demokratiseringen i samhället samt genom utvecklingen av IT och sociala medier i ett kortare perspektiv. Det har minskat avståndet mellan hem, förskola och skola och skapat bättre kommunikation mellan lärare och vårdnadshavare. Däremot reflekterar Sandberg och Vuorinen (2007) i sin studie över hur framtidens samverkansformer mellan hem och förskola kan komma att se ut och om det finns någon trend i samhället som underlättar eller försvårar samverkan mellan hem och förskola. En annan utgångspunkt kan enligt Jensen och Jensen (2008) vara att de flesta av dagens vårdnadshavare har erfarenheter av förskolan liksom vårdnadshavarna i studien genom att de själva har deltagit i verksamheten som barn. Vårdnadshavare har idag därför kännedom om och egna förväntningar på förskolans verksamhet. En del tar sig tid att undersöka kvaliteten på olika förskolor inför inskolningen av sitt barn i förskolan.

Hedin (1987) beskriver kriterierna för en bra inskolning genom att den lägger grunden till framtida goda relationer. Den ger barn en möjlighet att bli delaktig i gruppgemenskapen och vårdnadshavarna en chans att lära känna och påverka verksamheten. Inskolningens upplägg beskrivs som förberedelser, genomförande och utvärdering. Kriterier och upplägg som Hedin (1987) framhåller är detsamma för dagens inskolningsmodeller och sätt att bygga goda relationer. Även Lind (1995) beskriver vikten av att de vuxna i barnets olika miljöer, hemmet och förskolan, upplever ett gemensamt ansvar. Det är viktigt att de vuxna som är knutna till de två olika miljöerna kan acceptera varandra och tala med varandra samt lösa olika problem för barnets trivsel. Föräldrasamverkan kan ske på olika sätt i förhållande till läroplanen i förskolan (Skolverket 2018) som beskriver att förskolan ska vara en levande social gemenskap där alla som arbetar ska ta ansvar för att utveckla en tillitsfull relation mellan förskolan och hemmen.

1.4. Syfte

Syftet med studien är att utveckla kunskap om vilken information förstagångsföräldrar skulle vilja ta del av inför inskolningen i förskolan. Studien kommer att undersöka hur förstagångsföräldrars uppfattningar och förväntningar ser ut inför inskolningen.

1.5. Frågeställningar

- Vilka förväntningar beskriver förstagångsföräldrar inför inskolningen i förskolan?
- Hur uppfattar förstagångsföräldrar information och förberedelser inför inskolningen i förskolan?

2. Tidigare forskning och litteraturgenomgång

Forskningsavsnittet kommer att vara behjälpligt för att förstå och undersöka vårt problemområde utifrån vad empirin visar.

2.1. Förskolans och pedagogers uppdrag

Barns inskolning i förskoleverksamheten är en introduktion till en ny värld och Lindgren och Torro (2017) lyfter fram att familjen lotsas in till en långvarig relation för en trygg, rolig och lärorik tid i förskolan. En tid som är betydelsefull, med en påverkan för hur barnets utbildning i förskolan utvecklas. Kihlbom, Lidholt och Niss (2009) framhåller att barn som ska börja i förskolan ska vänjas vid ett nytt liv, livet i förskolan. Även Simonsson (2018) betonar vikten av inskolningsperioden som betydelsefull för hela familjen. Vikten av trygga vårdnadshavare krävs för att skapa trygghet för både vårdnadshavare och barn. Många vårdnadshavare har inte tidigare haft någon kontakt med förskolan och trygga vårdnadshavare är en viktig del av inskolningen eftersom grunden för ett gott samarbete läggs för barnets bästa.

Vidare skriver Lindgren och Torro (2017) att pedagogerna är grunden i förskolans verksamhet och ansvarar för att skapa en tillitsfull relation mellan hem och förskola. Förskolan är ett komplement till hemmet och det räcker inte med att pedagogerna utför sitt uppdrag för barnets möjlighet till en god introduktion i förskolan. I linje med detta poängterar Lindgren och Torro (2017) att det krävs förutom en påbörjad relation till en pedagog, även att vårdnadshavare involverar sig i samarbetet. Under inskolningen är barnet känsligt för vårdnadshavares reaktioner för allt det nya. Vårdnadshavares känslor speglar sig i barnet och påverkar om barnet känner oro eller lugn under inskolningen. Samspelet mellan pedagogen och vårdnadshavare har

betydelse för pedagogens möjlighet till att börja bygga en kontakt och relation till barnet. Är vårdnadshavare förberedda och trygga med situationen smittar det av sig på barnet. Det är därför pedagogens medvetna ansvar, engagemang och förmåga att hitta strategier som passar varje unik familj, tolkat utifrån signaler från vårdnadshavare och barn för att kunna bygga relationer i deras takt.

Ett visat genuint intresse för hela familjen genom en öppen kommunikation leder till att ett förtroende byggs upp mellan vårdnadshavare och pedagoger. Vårdnadshavare blir mer villiga att delge användbar information som är till nytta för den fortsatta relationen med familjen. Lindgren och Torro (2017) förklarar även att grunden till att skapa en förståelse för den tänkta inskolningsmetoden och bakgrunden till syftet med arbetet är kommunikationen till vårdnadshavare. Verksamheten behöver beskrivas i ord för att förmedla kopplingen till strävansmålen i läroplanen. Kommunikationen med vårdnadshavare ger förutsättningar för att kunna förutse vad som ska hända och ger möjlighet till inflytande och delaktighet. För att undvika missförstånd i kommunikationen behövs det en dialog där vårdnadshavare och pedagog bekräftar vad de gemensamt kommit fram till. Kihlbom, Lidholt och Niss (2009) lyfter fram att överlämnandet och mottagandet av barnet kan påverka barnet under större delen av dagen. Därför är det viktigt att pedagogerna är medvetna om hur olika familjer hanterar överlämnandet genom att vara lyhörda för vårdnadshavares uppfattningar och känslor över att lämna sitt barn i förskolan.

Även Lind (1995) poängterar att grunden för ett bra samarbete, kommunikation och kontakt mellan pedagog och vårdnadshavare läggs vid första mötet samt under inskolningen. De lär känna varandra och pedagogen ansvarar för att ett öppet, ärligt och tillitsfullt förhållande byggs upp, vilket kan skapa förutsättningar för att vårdnadshavare också får det. Pedagogens medvetenhet om sitt synsätt på förskolans arbetssätt och kunskaper om barns utveckling tillsammans med vårdnadshavares kunskaper om sitt barn kan ge förutsättningar för ett bra samarbete för barnets bästa. Vidare beskriver Lind (1995) att ett positivt klimat och en ömsesidig respekt mellan pedagoger och vårdnadshavare gör att barnet kan känna trygghet, eftersom det är känslomässigt knutet till dem alla. Stämningen i arbetslaget och på hela förskolan lyser igenom och påverkar hela inskolningssituationen. Ett arbetslag med likvärdiga

värderingar och med förmågan att kommunicera och skapa en inbjudande atmosfär skapar förutsättningar för att både barn och vårdnadshavare ska känna gemenskap i förskolans praktik. Lind (1995) fortsätter i linje med att betona att de dagliga mötena i förskolan verkligen underlättar samarbetet mellan pedagoger och vårdnadshavare. Tiden inför inskolningen i förskolan är ett utrymme där studiens resultat kan leda till ett utvecklingsarbete av förskolans samverkan med vårdnadshavare. Förskolor idag har oftast en hemsida som beskriver förskolans verksamhet och vid granskning av den egna förskolans hemsida saknas information kring den aktuella inskolningsmetoden som används. Det kan vara betydelsefull information för förstagångsföräldrar att ta del av inför val av förskola.

2.2. Inskolningsmetoder

Det finns flera olika inskolningsmetoder och Lindgren och Torro (2017) och Markström och Simonsson (2018) beskriver två metoder som traditionell och föräldraaktiv inskolning som skiljer sig åt på olika sätt. Det finns ytterligare en inskolningsmetod i form av gruppinskolning som Niss och Söderström (2006) beskriver närmare i detta avsnitt.

2.2.1. Den traditionella inskolningsmetoden

Enligt Lindgren och Torro (2017) sker den traditionella inskolningsmetoden under korta besök över en längre tid oftast under två veckor eller mer och vårdnadshavaren intar en mer passiv roll under dagens aktiviteter. Barnet har vårdnadshavaren som en trygg bas att utgå ifrån i sitt utforskande av miljö och försök att lära känna pedagoger och andra barn på förskolan. Vid den traditionella inskolningsmetoden beskriver Markström och Simonsson (2017) att pedagogerna som deltog i deras studie upplevde att de inte lärde känna vårdnadshavarna tillräckligt väl. Det var för korta besök och den traditionella inskolningsmetoden blev en utdragen process. Fokus låg på att lämna barnet och vårdnadshavarna fick bara ta del av en liten del av barnets dag i förskolan. Pedagogerna i studien menade att det är bättre att lära känna varandra än att träna på att lämna barnet.

2.2.2. Den föräldraaktiva inskolningsmetoden

Den föräldraaktiva inskolningen sker genom längre besök förklarar Markström och Simonsson (2017) men det sker över en kortare tid mellan tre dagar upp till två veckor och vårdnadshavaren har en mer aktiv roll. Vårdnadshavaren deltar i förskolans alla rutiner och aktiviteter tillsammans med sitt barn under större delen av dagen. Det gör att både barn och vårdnadshavare ges möjlighet att börja bygga en första relation till pedagoger och barn då de träffas mer intensivt. Pedagogerna i studien beskrev att den föräldraaktiva inskolningen är kortare men trots det så lär alla känna varandra bättre och det nära samarbetet skapar förutsättningar för en fortsatt god kontakt.

Vidare beskriver Markström och Simonsson (2017) att studien undersökt strategier för att hantera gapet mellan hemmet och förskolan. Pedagogerna i studien upplevde att den föräldraaktiva inskolningen där vårdnadshavare hade en mer aktiv roll, jämfört med en passiv roll, var en bra strategi för att minska gapet mellan förskolan och hemmet. De ansåg att det även ger förutsättningar för en god introduktion i förskolan och det nära samarbetet skapar förutsättningar för en fortsatt god kontakt och dialog under hela barnets vistelsetid i förskolan. Markström och Simonsson (2017) sammanfattar sin studie med att den föräldraaktiva inskolningsmetoden är en metod som ger en god introduktion i förskolan. Pedagogerna kan fokusera på att lära känna både vårdnadshavare och barn eftersom de deltar i den vardagliga verksamheten som pedagogerna kan genomföra som vanligt.

Enligt Lundbäck (2013) ställer sig Hagström (2012) kritisk till om det är förskolorna, pedagogerna eller vårdnadshavarna som vinner på den föräldraaktiva inskolningsmetoden. Hagström (2012) hävdar att Lundbäck (2013) ifrågasätter om den korta inskolningsmetoden är det bästa ur barnets perspektiv. Hon menar att syftet med föräldraaktiv inskolning verkar vara att vårdnadshavare ska känna trygghet. Förskolan får inte glömma bort barnet som också måste utveckla en trygghet. Inskolning under en längre period gör att barnen har en chans att vänja sig vid miljön och lära känna en pedagog. Det tar längre tid än tre dagar att bygga upp en relation med person som ska ersätta föräldern. Barn är olika och reagerar olika och Hagström (2012) beskriver enligt Lundbäck (2013) vidare att fysiologiska studier visar att stressnivån hos

ett barn som inte reagerar på separation ändå kan vara hög. Hon efterfrågar mer forskning där man tittar på hur barn reagerar på inskolningen på ett fysiologiskt plan.

2.2.3. Gruppinskolning som metod

Det finns ytterligare en inskolningsmetod som sker med flera barn samtidigt i form av en gruppinskolning. Niss och Söderström (2006) lyfter fram att förskolan är en gruppverksamhet och menar därför att det finns anledning att arbeta gruppriktat även vid inskolning. Inskolningen sker under en längre period upp till tre veckor. Vårdnadshavarna har en mer passiv roll i närheten av barnen och är inte delaktiga i aktiviteter och rutiner. De sitter tillsammans med de andra vårdnadshavarna och lär på så sätt att känna varandra och är samtidigt tillgängliga för barnen. Lindgren och Torro (2017) samt Niss och Söderström (2006) poängterar gemensamt att organisationen av inskolningen av flera barn samtidigt behöver vara välplanerad för att vårdnadshavare ska bli inkluderade i hur den första lämningen ska ske. Vårdnadshavares uppgift är att vara barnets trygghet men pedagogerna avgör när vårdnadshavare kan börja lämna barnet. Lämningarna bör ske i omgångar för att vårdnadshavare ska kunna känna att de kan lämna barnet till en pedagog. Behovet att utgå ifrån det enskilda barnet samt dess möjlighet att knyta an till en pedagog är lika viktigt under en gruppinskolning som under en vanlig inskolning.

2.3. Anknytning

John Bowlbys anknytningsteori (2010) förklarar hur barns tillit och trygghet utvecklas. Anknytningen beskriver den unika mänskliga förmågan att forma och bibehålla relationer med andra. Barn lär sig hur de ska hantera känslor genom sig själv och genom relationer med andra människor. De bär med sig dessa mönster av relaterad och känslomässig reglering och omarrangerar dem i sina relationer med andra. Barn knyter känslomässiga band till särskilda personer i sin närhet, oftast vårdnadshavare, för att de förväntas ge skydd, tröst och stöd. Bowlby (2010) menar att när barn befinner sig i en okänd miljö, med okända personer, känner de sig trygga i närheten av sin anknytningsperson. Den utgör en trygg bas som barn kan återvända till när de utforskar sin omgivning och plötsligt känner oro eller ångslan över något.

Bowlby (1969, 1994) beskriver enligt Hwang och Nilsson (2011) hur anknytningsutvecklingen delas in i fyra grundläggande faser. För att barn ska uppnå ett moget beteende måste de genomgå alla de fyra utvecklingsstadierna, sociala relationer oberoende av person, sociala relationer till vissa personer, aktivt kontaktbeteende och målinriktade relationer. Han nämner att det är mindre viktigt när de når de olika stadierna. Utvecklingsstadierna innebär sammanfattat att om vårdnadshavare och andra personer i barnets närhet är känslomässigt närvarande och lyhörda för barnets signaler, då skapas närhet i relationen. Att som pedagog vara närvarande, genuint intresserad och visa en nyfikenhet kring barnet och dess intresse och behov, skapar möjligheten att närma sig barnet och utgör grunden för en förtroendefull relation. Även Hwang och Nilsson (2011) påpekar betydelsen av att barnet får bekräftelse på att omgivningen svarar på dess behov. Om barnet kan lita på sina förutsägelser om hur människor är pålitliga, så kommer barnet att utveckla en trygg anknytning till dem. Vidare beskriver Hwang och Nilsson (2011) att barnet får en uppfattning om att de kan påverka sin omgivning och det innebär att en varaktig känslomässig relation kan bildas, en relation som består även när barn och vuxna är åtskilda. Barnet kan även själv sedan söka kontakt och närhet hos en vuxen och den vuxna blir en trygg bas som barnet kan utgå ifrån i sitt utforskande av sin omgivning.

Colmer, Rutherford och Murphy (2011) skriver om ett projekt som kallas ”Circle of security”. Projektet beskriver barns behov av anknytning och utforskning och förklarar vuxnas roll i att möta dessa behov, säkra basbehov, som hänvisar till ett balansbeteende mellan närhet och utforskande. Dessutom menar Colmer, Rutherford och Murphy (2011) att det är bra om förskollärare ägnar mycket tid med barnet i början av inskolningen. Kvaliteten på de tidiga relationerna beror på förskollärares kapacitet av känslomässig tillgänglighet, känslighet, respons och förmåga till att tillgodose barnets behov. Relationsarbetet under inskolningen blir grunden för en förtroendefull relation till barn och vårdnadshavare.

2.4. Relationer

Enligt Aspelin (2013) innebär relationell pedagogik att relationer står i centrum och kännetecknas av ett intresse för vad som sker människor emellan. Inom fältet för relationell pedagogik ryms grundbegrepp såsom relation, kommunikation, interaktion, dialog och

mänskliga möten dvs. något som existerar mellan människor. Vidare beskriver Aspelin (2011) sam-verkan som en social process där man samordnar sina handlingar i syfte att nå ömsesidigt samförstånd i relationen.

Goda relationer är en förutsättning för barns utveckling och lärande i förskolan. En förtroendefull relation gör att de som ingår i relationen delar med sig och förståelsen ges möjlighet att öka. Jensen och Jensen (2008) poängterar att relationen mellan pedagoger och vårdnadshavare är en relation mellan en professionell och icke-professionell. Pedagoger har ett större ansvar för kvaliteten i relationen och den blir asymmetrisk eftersom pedagoger är där i form av sin profession, medan vårdnadshavare är där som vårdnadshavare. Pedagoger har makten i relationen utifrån sin yrkeskompetens och det politiska systemet. Aspelin (2018) skriver att pedagogers relationskompetens är en professionell förmåga att kommunicera och bygga goda relationer. Kärnan består i att ha förmågan att påbörja, upprätthålla och utveckla relationer samt att knyta an i mötet mellan pedagog, barn och vårdnadshavare. Det innebär att möta barn och vårdnadshavare med en öppenhet och respektfullhet på ett aktivt sätt genom att visa empati och ta ansvar för sin egen del i relationen som pedagog.

Relationer kännetecknas av närhet och samhörighet och Aspelin (2018) beskriver det samtidigt som oförutsägbara möten. Det gör att relationskompetens handlar om att vara förberedd på att förhålla sig till det oväntade i möten med andra. Detta kan tolkas som att det är viktigt att arbetslaget har utvecklat ett gemensamt och likvärdigt förhållningssätt som är särskilt betydelsefullt under inskolning. Vidare förklarar Aspelin (2018) hur arbetslaget tillsammans kan utveckla varandras relationskompetens genom att filma eller studera varandras förhållningssätt i verksamheten. Vid analys av filmen kan förhållningssätt som behöver förändras med koppling till forskning synliggöras i mötet som sker med barn, vårdnadshavare och pedagoger. Erfarenheten som verksamma inom förskolan visar att de gemensamma reflektionerna pedagoger emellan har förändrats över tid och utrymmet har minskat. Med kritisk blick framhåller Dahlbeck och Westlund (2019) att pedagogers relationella kompetenser i konkreta möten med barn inte alltid kommer fram i pedagogiska diskussioner och dokumentationer. Dessa är i hög grad obemärkta kolleger emellan anser Dahlbeck och Westlund (2019) och bör ges större utrymme i förskolans verksamhet. Den arbetsbörda som

finns och bristen på utbildad personal minskar utrymmet för gemensamma professionella reflektioner, som har stor betydelse för hur de pedagogiska relationerna kan förstås och utvecklas. Reflektionerna ger förutsättningar för att utveckla en gemensam barnsyn, människosyn, kunskapssyn och lärandesyn i arbetslaget. Om det finns ett gemensamt synsätt i arbetslaget kan det påverka en mer likvärdig kvalitet i mötet med barn och vårdnadshavare under inskolningen i förskolan. Det är betydelsefulla möten som blir grunden för det viktiga relationsarbetet mellan hem och förskola.

Dahlbeck och Westlund (2019) framhåller även att barn har två olika världar som behöver komplettera varandra för att skapa de bästa förutsättningar för barns utveckling och lärande. Den första världen är hemmet och den andra är förskolan. I förskolan lär sig barn att fungera i grupp samtidigt som de övar sig i det sociala samspelet med andra barn och vuxna. Det har stor betydelse för deras fortsatta utveckling och för hur de kommer att klara av samspel och relationer med andra människor i framtidens samhälle. Vidare poängterar Dahlbeck och Westlund (2019) även vikten av ett gott samarbete mellan vårdnadshavare och pedagoger där vårdnadshavare har en stor kunskap om sitt eget barns behov, medan pedagogerna har en stor erfarenhet och kunskaper kring barns utveckling. Ett ömsesidigt förtroende som grund mellan vårdnadshavare och pedagoger kan skapa rika utbyten för ett aktivt samarbete för barnets bästa. Kommunikation och dialog är en viktig del i detta samarbete som Wright (2009) beskriver som ett möte med andra människor i ett försök att ta deras perspektiv och förstå deras situation. Det vore därför vilseledande att tro att vi kan veta vad denna andre tänker och känner, utan att tala med dem och fråga dem i ett försök att skapa förståelse.

2.5. Samarbete mellan förskola och BVC

OMEP (2019) genomförde en studie 2017 kring samarbetet mellan förskola och barnhälsovården i Sverige. Rapporten visar att det inte finns någon organiserad samverkan. Det saknas ansvarstagande för samverkan kring förskolebarnens hälsovård samt lagstadgad hälsovård för förskolebarn, liknande skolans elevhälsa. Sekretessen inom respektive verksamhet försvårar möjligheten för ett samarbete. Den enda samverkan som rapporten kan visa är med fokus på enskilda barn och då oftast genom initiativ från BVC. Det kan handla om

barn med kända behov av särskilt stöd. Ett samarbete med BVC hade gett förutsättningar enligt rapporten för att synliggöra hela bilden av barnet, med möjligheten för ett gemensamt arbete för barnets bästa ur flera perspektiv. De uppfattningar och förväntningar som förstagångsföräldrar i vår studie beskriver kring inskolningen av sitt barn, kan ge förskolan möjlighet att utveckla och förändra rutiner och förberedelser inför inskolningen i förskolan. Förändringarna kan göras genom att förskolorna skapar tydligare och mer informativa hemsidor. Ett samarbete med BVC kan ge förutsättningar för att delge vårdnadshavare information kring olika förskolor samt deras inskolningsmetod och rutiner. Det ger vårdnadshavarna möjlighet att jämföra de olika förskolorna inför sitt val av förskola.

Ett ökat samarbete mellan förskola och BVC enligt OMEP (2019) hade kunnat ge ett mervärde för berörda med barnet i fokus. Det uttrycks ett behov i studien av att få kunskaper om varandras verksamheter samt att kunna ta del av varandras kompetenser. Men sekretessen mellan verksamheterna utgör ett hinder. Det innebär att kommun, landsting och regioner samt privata utövare behöver utveckla samverkansformer som ger barn rätt till likvärdig och rättvis hälsovård motsvarande elevhälsan för skolbarn.

3. Teoretisk utgångspunkt

Studien är inspirerad av fenomenografin och syftet är att få syn på förstagångsföräldrars uppfattningar och förväntningar inför inskolning i förskolan. Fenomenografin är en avbildande och beskrivande ansats som utgår ifrån människors uppfattningar av fenomen i den levda världen, utan att beskriva hur något egentligen är.

3.1. Fenomenografi

Fenomenografin är enligt Kroksmarks (2007) relaterad till hur människor uppfattar saker och ting i en viss situation där det uppfattade innehållet är det centrala. Fenomenografisk ansats är främst intresserad av och riktas mot att förstå hur något kan vara i ett rent mänskligt perspektiv genom vad människan uppfattar och hur uppfattningen är konstruerad. Detta innebär att

individer uppfattar världen genom sina erfarenheter, beroende på hur en individ förstår en situation inriktas medvetandet mot något speciellt. Då tänker, handlar och känner individen detta subjektivt och erfar tingens mening från en viss position i omvärlden. Därför antar fenomenografin att erfarenheten utgör sig som uppfattning hos individen. Precis som Kroksmarks (2007) anser Uljens (1989) att fenomenografin beskriver, analyserar, tolkar och försöker förstå människors uppfattningar. I fenomenografin betonar Uljens (1989) att uppfattningar är innebörden av människors uppfattningar *av* något, vilket avses med människans förståelse av något. Uppfattningarna är enligt Uljens (1989) den oreflekterade grund som vi utgår ifrån i vårt handlande och våra resonemang. Människans organiserande av innebörden i omvärlden är central och uppfattningar är på detta sätt den grundläggande relationen mellan individen och omvärlden. Vidare beskriver Uljens (1989) att fenomenografin utgår ifrån att företeelser i världen har olika innebörd för olika människor.

Fenomenografin vill ta reda på hur någon uppfattar något och beskriva hur detta fenomen gestaltar sig för människan. Uljens (1989) men även Fejes och Thornberg (2015) lyfter fram att fenomenografin beskriver individers variation av sätt att förstå företeelser i sin omvärld. Det finns ett begränsat antal sätt hur dessa företeelser kan uppfattas och vid gruppintervjun i studien kan ett antal olika svar urskilja olika förståelser och skilda uppfattningar. Fenomenografin har ett intresse för variationen av att erfara specifika fenomen i världen. Att erfara någonting är att urskilja aspekter av detta något och att vara fokuserat och samtidigt medveten om dessa aspekter (Marton och Booth 2000). Studien intresserar sig för och grundas på variationen av förstagångsföräldrars olika uppfattningar och känslor inför inskolningen i förskolan.

Dahlgren och Johansson (2015) skriver att fenomenografin som forskningsansats är utvecklad för att analysera data från enskilda individer. Denna studie baseras på semistrukturerade frågor under två gruppintervjuer. Forskningsansatsen är enligt Dahlgren och Johansson (2015) väl lämpad för att beskriva och analysera deltagarnas uppfattningar kring fenomenet för studien. Det är snarare variationerna än likheten mellan hur människorna uppfattar och erfar fenomenet som uppmärksamheten riktas mot i studien. Det innebär en utmaning i att urskilja olika erfarenheter och att försöka förstå hur någon annan förstår sin omvärld.

4. Metod

Studien utgår ifrån en kvalitativ undersökning som inspireras av en fenomenografisk forskningsansats (Marton & Booth 2000). Datainsamlingsmetoden i form av gruppintervjuer valdes utifrån möjligheten att samla in tillräckligt med empiri för studien. I en gruppintervju ges respondenterna utrymme att dela uppfattningar och erfarenheter med varandra och Denscombe (2016) menar att det kan generera mer öppna och utförliga svar. Två olika gruppintervjuer hölls i en mindre och en större ort samt med respondenter av båda könen. Intervjuerna baserades på semistrukturerade frågor och användes för att undersöka några förstagångsföräldrars uppfattningar och förväntningar inför inskolning i förskolan.

4.1. Gruppintervju

Gruppintervjuer som datainsamlingsmetod valdes utifrån att BVC kunde erbjuda en passande grupp av förstagångsföräldrar som befann sig i samma situation. Vid undersökningen användes gruppintervjuer med semistrukturerade frågor som datainsamlingsmetod. Denscombe (2016) beskriver att när semistrukturerade frågor används finns möjligheten att vara mer flexibel när det gäller ordningsföljden på ämnen och frågor. Gruppintervjun baseras på erfarenheter som gruppdeltagarna har en liknande kännedom om. De intervjuade får möjlighet att utveckla sina idéer och ge mer öppna och utförliga svar kring ämnena som tas upp under gruppintervjun. De delar sina erfarenheter och uppfattningar med varandra samtidigt som de jämför sina bidrag med vad de andra har sagt. I kritisk mening lyfter Denscombe (2016) fram att det kan bidra till att deras reflektioner påverkas av varandra. Vidare beskriver Denscombe (2016) att gruppintervjun ger en större representation av data genom en variation av erfarenheter och åsikter jämfört med en personlig intervju. Den kan genomföras på samma sätt som en personlig intervju där intervjuaren står i centrum och frågor och svar kanaliseras genom intervjuaren. En gruppintervju resulterar i fler svar jämfört med en personlig intervju. Gruppintervjun gör det möjligt för deltagarna att lyssna på alternativa synpunkter där de kan uttrycka stöd för vissa synpunkter och ifrågasätta andra som de inte delar. Diskussionerna kan då leda till viss samstämmighet eller visa viktiga skillnader mellan deltagarna. Deltagarna uppmuntras att diskutera ämnet för att synliggöra sina uppfattningar och orsaken till dem. Det gör att detta inte bara ger data om *vad* deltagarna tänker utan också om *varför* de tänker som de gör. Denscombe

(2016) nämner även att denna process där man deltar, delger och jämför är speciellt användbar för att höra och förstå en rad olika svar på forskningsämne. Samtalsledarens roll under gruppintervjun är att skapa en förtroendefull situation där deltagarna känner sig trygga tillsammans med de andra deltagarna i gruppen. Det innebär även att samtalsledaren ska underlätta diskussionen utan att leda den. En intervjuare bör enligt Denscombe (2016) hålla inne med personliga värderingar för att inte påverka respondenterna med egna omdömen kring ämnet som diskuteras under intervjun.

4.2. Urval

Deltagarna i studien har valts ut genom ett subjektivt urval som enligt Denscombe (2016) är att inrikta sig på ett relativt litet antal personer för att få den bästa informationen. De har avsiktligt valts ut utifrån relevansen för det ämne som undersöks i studien och för deras uppfattningar och förväntningar kring ämnet. I undersökningen deltog två olika grupper av förstagångsföräldrar som valdes ut ifrån två mindre orter i södra Sverige. BVC kontaktades för att sätta samman två grupper av förstagångsföräldrar inför intervjun. BVC-sköterskan frågade ett flertal förstagångsföräldrar kring deltagandet i studien. De vårdnadshavare som svarade ja, fick en inbjudan till studien. Inför den första intervjun tackade fyra av vårdnadshavarna ja för att delta i intervjun, men endast tre kom till intervjutillfället. Inför den andra intervjun tackade fyra vårdnadshavare ja till att delta i intervjun, på grund av sjukdom kom endast tre till intervjun. Det resulterade i två grupper med tre förstagångsföräldrar i varje grupp. Vårdnadshavarna har inte själva arbetat i förskolans verksamhet men alla som deltog i intervjuerna har själva egna erfarenheter av förskola/dagmamma som barn. I den första gruppen där vårdnadshavarna inte kände varandra sedan tidigare deltog två mammor och en pappa med två pojkar och en flicka i åldern åtta till tio månader. Inte någon av vårdnadshavarna hade vid intervjutillfället fått något besked om plats till sitt barn i förskolan. Vid andra tillfället deltog tre mammor i intervjun. De kände inte varandra men hade deltagit i samma aktiviteter på BVC. De hade två pojkar och en flicka i åldern åtta till nio månader. En av mammorna hade ansökt men inte blivit tilldelad någon plats i förskolan.

4.3. Genomförande

Studien startade genom en kontakt med två olika BVC på en mindre och en större ort. Det gav möjligheten till att bjuda in några förstagångsföräldrar till två gruppintervjuer. BVC kontaktade föräldrarna för att se om det fanns ett intresse. De vårdnadshavare som var positiva till att delta tilldelades ett informationsbrev med samtyckeslapp som bilaga. Brevets innehåll beskrev hur studien skulle genomföras samt vad den kommer att handla om och hur informationen kommer att hanteras under och efter studien. Intervjuerna genomfördes i en för vårdnadshavarna känd lokal på BVC tillsammans med vårdnadshavare och deras barn. Intervjun ljudinspelades med hjälp av en diktafon som lånats på Högskolan i Kristianstad. Under intervjun samarbetade samtalsledarna och underlättade diskussionerna genom planerade frågor och spontana följdfrågor. Det utfördes på ett sätt som gjorde att deltagarna kunde känna sig mer bekväma och ges möjligheten till berikande diskussioner. Erfarenheten av att genomföra en gruppintervju samt gemensamma reflektioner efter första intervjutillfället gav förutsättningar att utveckla hur frågor och följdfrågor ställdes. Det gav även förutsättningar för mer berikande diskussioner och svar vid andra intervjun. Därför hade en provintervju gett möjligheten att undersöka om frågorna gav tillräckligt utförliga svar redan före första intervjutillfället.

4.4. Bearbetning av material

Studien utgår ifrån en kvalitativ metod som Fejes och Thornberg (2015) beskriver som att forskaren systematiskt undersöker och granskar sitt datamaterial. I denna studie användes intervjutranskriptioner samt anteckningar från gruppintervjuerna för att komma fram till studiens resultat. Analysen gjordes med stöd av fenomenografin där variationen av förstagångsföräldrarnas erfarenheter och uppfattningar kunde urskiljas och utgöra grunden för analys och resultat. Fejes och Thornberg (2015) förklarar även att utmaningen är att skapa mening ur en stor mängd data genom att sortera och organisera data för att söka efter och identifiera betydelsefulla mönster. När intervjuer är genomförda skriver Denscombe (2016) att kvalitativa data måste förberedas och organiseras inför det kommande analysarbetet. Analysarbetet började med en gemensam transkribering av ljudinspelningarna för att kunna skriva ner intervjuerna ordagrant i sin helhet. Denscombe (2016) menar att det kan vara en tidskrävande process, men det är en värdefull del i arbetet eftersom forskaren därigenom får en närbildkontakt med data. Vidare beskriver Denscombe (2016) att efterföljande genomläsningar

krävs för att synliggöra detaljer och möjligheten att bli förtrogen med data. Datamaterialet har efter flertalet läsningar organiserats genom att sortera fram olika tema och kategorier ur empirin. Kategorierna belyser förstagångsföräldrarnas beskrivna erfarenheter och uppfattningar i ämnet och bestämdes utifrån syftet och svaren som framkom genom intervjufrågorna. Analysarbetet resulterade i tre övergripande innehållsteman, *Information*, *Ovisshet* och *Trygghet*. För att få en fördjupad analys grupperades de övergripande innehållsteman i underkategorier som passade till intervjuunderlaget. Det resulterade i kategorierna - *Förstagångsföräldrars uppfattningar inför ansökan om förskoleplats*, *Förstagångsföräldrars förväntningar kring förskolans rutiner inför inskolning*, *Förstagångsföräldrars uppfattningar kring relationer i förskolan* och *Förstagångsföräldrars olika uppfattningar kring trygghet inför inskolning*. Analysen hjälpte oss att få svar på frågorna som ställts i anslutning till syftet för undersökningen.

4.5. Reliabilitet och validitet

Studien har genomförts på ett sätt som gör att resultatet blir så säkert och trovärdigt som möjligt. Validiteten i en studie handlar enligt Eliasson (2013) om att undersökningen verkligen mäter det den ska mäta. Gruppintervjuerna var väl förberedda där intervjufrågor och följdfrågor var utformade för att få så utförliga svar som möjligt utifrån informanternas uppfattningar i ämnet. Inför den andra intervjun granskades sättet att genomföra intervjun med att ställa fler fördjupande följdfrågor för att få fram mer utförliga svar. I resultatdelen styrks studiens tillförlitlighet med direkt återgivna citat från intervjuerna kring deltagarnas uppfattningar inför inskolningen i förskolan. Det gör den mer trovärdig eftersom resultatet grundas helt på deltagarnas uppfattningar och erfärande. Vidare beskriver Eliasson (2013) att reliabiliteten innebär att undersökningen är upprepningsbar med samma resultat om den upprepas under liknande förhållande. Vår tolkning är att studien är upprepningsbar och detta kan härledas till hur väl alla steg är beskrivna. Svaren som framkom i gruppintervjuerna baseras på personliga uppfattningar och gör att resultatet kanske inte blir detsamma i en upprepad studie.

4.6. Etiska övervägande

Studien lutar sig på Vetenskapsrådets (2002) etiska principer med fyra huvudkrav som grund. *Informationskravet* innebär att deltagarna informerades om studien genom ett missivbrev som skickades ut via BVC. BVC-sköterskan valde ut och kontaktade förstagångsföräldrar med barn som ännu inte fått plats i förskolan. Missivbrevet beskrev studiens syfte och hur informationen kommer att användas under och efter studiens och utbildningens slut. Genom *samtyckeskravet* erbjöds deltagarna att frivilligt delta i studien genom att godkänna med sin underskrift samt med möjligheten att avbryta sin medverkan när de vill utan att ange någon särskild orsak. *Konfidentialitetskravet* innebär att deltagarna informerades om hur deras uppgifter kommer att hanteras i studien och arbetet genom att de skyddas, lagras och avrapporteras på ett sådant sätt att de inte kan identifieras av utomstående och härledas till dem (GDPR). Respondenterna informerades om att uppsatsen redovisas genom en registrering på Högskolan i Kristianstad. När den finns tillgänglig efter utbildningens slut kommer uppgifter kring hur de kan ta del av arbetet skickas till BVC som vidarebefordrar uppgifterna till dem. Det sista kravet är *nyttjandekravet* där deltagarna informerades om att informationen de delger endast kommer att användas för studiens syfte och inte i något annat sammanhang.

5. Analys

I detta avsnitt presenteras analysarbetet steg för steg samt vilka teman och underkategorier som valdes utifrån empirin.

Analysarbetet började med en genomlysning av ljudinspelningen efter varje genomförd intervju. Sedan lyssnades intervjuerna igenom ytterligare en gång samtidigt som intervjun skrevs ner ordagrant i sin helhet inklusive frågor och andra inlägg från intervjuarna. Därefter lästes transkriberingarna igenom flera gånger med fokus på att hitta olika teman som märktes upp i olika färger utifrån vårdnadshavarnas uppfattningar och förväntningar. De tema som slutligen sammanställdes var- *Information*, *Ovisshet* och *Trygghet*. Empirin lästes ännu en gång för att sortera fram olika passande kategorier ur de framkomna temaområdena som speglade vårdnadshavarnas uppfattningar kring ämnet. Det gav fyra olika kategorier som beskriver

vårdnadshavarnas uppfattningar kring tiden inför inskolningen i förskolan. De kategorier som framkom var: *Förstagångsföräldrars uppfattningar inför ansökan om förskoleplats, Förstagångsföräldrars förväntningar kring förskolans rutiner inför inskolning, Förstagångsföräldrars uppfattningar kring relationer i förskolan och Förstagångsföräldrars olika uppfattningar kring trygghet inför inskolning.*

6. Resultat

Resultatet av studien grundar sig på förstagångsföräldrars uppfattningar och förväntningar inför inskolningen av sitt första barn i förskolan. Empirin samlades in genom två gruppintervjuer på två olika orter. I resultatet kommer svaren att presenteras och benämnas som intervju 1 respektive intervju 2 samt deltagarna som A, B, och C i respektive intervju. I denna del presenteras resultatet utifrån de kategorier som framkom under analysen. Resultatet beskrivs och besvarar forskningsfrågorna utifrån förstagångsföräldrars förväntningar och uppfattningar kring information och förberedelser inför inskolningen i förskolan.

6.1. Förstagångsföräldrars uppfattningar inför ansökan om förskoleplats

Det framkom i båda intervjuerna att vårdnadshavarna har en uppfattning om att det är svårt att få fram information kring hur ansökning av förskoleplats går till. De upplever att de inte fått någon information varken kring när det är tid att söka förskoleplats eller hur de ska gå tillväga.

”Kommunen kunde skickat hem i brevlådan, så här långt innan kan du söka, så här långt innan måste du söka och där får du besked och det här finns att välja på. Den informationen hade varit skönt att få ut liksom. Kommunens hemsida är värdelös, så lite information hade varit bra”

Informant 1A

”Man får själv leta upp det på hemsidan, annars får man ringa in till dom om man inte fixar det, för det var rätt komplicerat att hitta rätt sida”

Informant 1 C

”Hemsidan var ganska stökig, om jag inte minns fel, så var där en massa info om alla dagisen. Det var lite så här, att praktiska frågor kom lite i skymundan och att man ändå inte förstod”

Informant 2 A

Det framgick tydligt under båda intervjuerna att vårdnadshavarna är något osäkra över processen att ansöka om förskoleplats. De vill ha någon form av information antingen från BVC eller kommunen. En definition av detta är att sammanfattningsvis finns det en samstämmighet mellan vårdnadshavarna genom hur de uppfattar ansökningsprocessen om förskoleplats som komplicerad. Resultatet visar att vårdnadshavarnas förväntningar inför processen att ansöka om förskoleplats bör förenklas.

6.2. Förstagångsföräldrars förväntningar kring förskolans rutiner inför inskolning

Empirin visar att vårdnadshavarnas förväntningar inför inskolningen i förskolan varierar beroende på hur nära inskolningen är i tiden. De som ännu inte har ansökt om förskoleplats antar att de tids nog kommer att få information från förskolan när inskolningen väl närmar sig. De som redan har ansökt om plats men ännu inte fått besked om plats upplever en känsla av stress över situationen.

”Jag vet inte hur långa inskolningar de har heller, jag har hört tre dagar upp till två veckor”

Informant 1A

”Endast en förskola nämnde något om inskolningen, de andra skrev bara att de var en förskola, där stod inte direkt någonting, det är ju bra att veta några månader innan för att vara lite förberedd”

Informant 1 C

”Jag hade nog tyckt att det var ganska skönt att veta lite hur dagsschemat ser ut, vad det är för tid, här är det lek, vila, lunch. Då kan man ändå försöka börja anpassa sig lite och vänja dom, det hade inte varit helt fel”

Informant 2 A

”Också kanske så här, vad de förväntar sig att barnet ska ha för materiella grejor, vilka kläder, hur de sover och vad de förväntas kunna, hur mycket de ska kunna äta själva och med sked”

Informant 2 C

Det framkom under båda gruppintervjuerna att några av vårdnadshavarna har varit ute på nätet och jämfört olika förskolor i sitt närområde. Resultatet visar att förstagångsföräldrarnas förväntningar är att få information kring vilken inskolningsmetod, rutiner och vad barnet behöver för bas i form av kläder och andra behövliga saker. Det innebär att förskolornas hemsidor på nätet bör innehålla överskådlig och tydlig information. Vår tolkning är att vårdnadshavarna är eniga i sina uppfattningar kring att förskolor borde se över sina rutiner inför inskolning genom att ha en tydlig hemsida där förskolan beskriver sitt arbetssätt, rutiner och aktuell inskolningsmetod. Det skulle skapa förutsättningar för vårdnadshavare att på enkelt sätt få information och göra det möjligt att jämföra olika förskoleverksamheter.

6.3. Förstagångsföräldrars uppfattningar kring relationer i förskolan

Det framgick i empirin att de flesta av vårdnadshavarna i studien har samma uppfattningar och funderingar över hur deras barn kommer att bli bemötta under sin vistelsetid i förskolan. De känner en osäkerhet kring gruppstorlek, åldersindelning och pedagogers förmåga att hinna med alla barn.

”En stor grupp barn är inte alltid en nackdel, men då får man hoppas att det är tillräckligt med personal”

Informant 1 B

”Känslan inför att lämna barnet i en större grupp... han tycker det är roligt att vara med barn. Det är ju det om alla har koll på barnen... sitter det någon stackars unge kanske, som är ledsen i ett hörn och inte får tröst...”

Informant 1 C

”Det är ju kopplat till just att det är lite större barngrupper. Man blir nervös över vilken tid ens barn kommer att få, alltså oavsett sammanhang. Det kan vara sömnen, min lilla dotter är extremt svårsövd, ibland får man bära henne i två timmar. Hur ska de lyckas somna henne, när inte jag kan”

Informant 2 A

”Det är verkligen en jättespeciell situation att man ska lämna bort det käraste man har till främlingar. Man känner inte dagispersonalen, det är inte som att lämna till en farmor eller mormor. Även om de är proffs så vet man ju inte vad de är för några”

Informant 2 B

I resultatet uttrycker vårdnadshavarna att de vill vara väl förberedda och delges information kring rutiner och arbetssätt som används i förskolan. De menar att de behöver få en inblick och förståelse för hur pedagoger förhåller sig i mötet med barn eftersom de upplever att de kommer att lämna iväg sitt barn till främlingar som de inte alls känner. Deras uppfattningar kan tolkas som att förskolan bör delge mer tydlig information kring hur verksamheten är organiserad. Ytterligare en dimension kan vara att förskolan behöver tydliggöra förskolläraryupdraget och yrkesprofessionen för att ge dem en inblick i förskolans verksamhet.

6.4. Förstagångsföräldrars olika uppfattningar kring trygghet inför inskolning

I empirin uttrycker vårdnadshavarna olika uppfattningar kring trygghet inför inskolningen i förskolan. Resultatet visar att deras tidigare erfarenheter påverkar deras uppfattningar.

”Jag har ingen aning om hur det går till ens, jag tänker att man får lite information när det närmar sig”

Informant 1A

”Jag känner mig rätt bekväm inför inskolningen eftersom jag arbetade på timmar på dagis, när jag var yngre. Så länge hon får samma fröken så känner jag mig trygg”

Informant 1 B

”Det vi vill ha bekräftat är att våra barn kommer att må bra. Det är också tankar på vem kommer att ta hand om mitt barn. Man vill ju inte visa att man inte litar på dig, fast man egentligen inte litar på dig...”

Informant 2 B

”Alltså den här informationen skulle jag vilja få från förskolorna: vi är utbildade pedagoger och barnskötare och så här, ni behöver inte vara oroliga, grupperna är stora men vi jobbar med det här och vi kan det här och vi tycker det här är det bästa...”

Informant 2 C

Resultatet visar att information kring inskolning i förskolan kan göra skillnad för att vårdnadshavare ska känna sig väl förberedda och trygga inför inskolningen. Förstagångsföräldrarnas olika uppfattningar kan urskiljas i empirin beroende på deras tidigare erfarenheter. De förstagångsföräldrar som har en viss inblick i förskoleverksamhet sen tidigare visar större trygghet inför inskolningen än de som inte har några erfarenheter alls. I ett fenomenografiskt perspektiv lyfts variationen fram av individers olika sätt att förstå företeelser och det innebär en utmaning att försöka förstå hur någon annan förstår sin omvärld. Pedagogernas lyhördhet och bemötande är därför betydande i mötet med vårdnadshavare.

6.5. Sammanfattning av resultatet

Studien är inspirerad av en fenomenografisk ansats. Det sammanfattade resultatet som förstagångsföräldrarnas uttrycker i studien är att ansökningsprocessen på kommunens hemsida är komplicerad och behöver förenklas för att underlätta för alla vårdnadshavare. I resultatet kan urskiljas en variation av förstagångsföräldrarnas uppfattningar beroende på hur nära inskolningen är i tiden. Deras uppfattningar skiljer sig åt beroende på om de har ansökt om plats eller inte, i den meningen att de som ansökt upplever en känsla av stress över att inte ha fått besked. De som ännu inte har ansökt om förskoleplats antar att de tids nog kommer att få information från förskolan när inskolningen väl närmar sig.

Resultatet visar att förskolornas hemsidor är av betydelse för vårdnadshavares möjlighet att jämföra förskolors inskolningsmetoder, rutiner och arbetssätt. Vårdnadshavarna uttrycker en önskan om information kring just förskolans dagsrutiner i syfte att skapa liknande rutiner hemma för att vänja barnet inför inskolningen. Vår tolkning av resultatet är att BVC skulle

kunna erbjuda vårdnadshavarna information kring tid för ansökan om förskoleplats samt en överblick och information av områdets olika förskoleverksamheter. Det kan ligga till grund för att utveckla en samverkan mellan BVC och förskolorna och en möjlighet att skapa förutsättningar för att tillgodose detta behov.

Vårdnadshavarna uttrycker en osäkerhet kring hur pedagogernas förhållningssätt och förskolans verksamhet är organiserad för att hinna tillgodose deras barns olika behov. De vill gärna få bekräftat att pedagogerna är utbildade och har förmågan att bemöta deras barn på ett bra sätt. Det gör att pedagogerna i förskolan behöver vara tydliga kring förskolläraryuppdraget och yrkesprofessionen enligt läroplanen i förskolan (Skolverket 2018).

Skillnader i empirin kan urskiljas när det gäller trygghet inför inskolningen i förskolan utifrån vilka erfarenheter vårdnadshavarna har sedan tidigare. De vårdnadshavare som har en viss inblick i förskoleverksamhet sen tidigare visar större trygghet inför inskolningen än de som inte har några erfarenheter alls. Vår tolkning är att den förberedelse vi erbjuder vårdnadshavare inför inskolningen kan bidra och underlätta för vårdnadshavarna att känna sig mer trygga och förberedda inför inskolningen i förskolan. Utmaningen för pedagogerna i förskolan är att ur ett fenomenografiskt perspektiv försöka förstå hur någon annan förstår sin omvärld. Det är därför betydelsefullt att ha förmågan att kommunicera, bemöta och vara lyhörd i mötet med vårdnadshavare och barn.

7. Diskussion

I detta avsnitt diskuteras metod och resultat med stöd av forskning. Diskussionen innehåller även vilka uppfattningar och förväntningar förstagångsföräldrar har och hur de uppfattar information och förberedelser inför inskolningen i förskolan.

7.1. Metoddiskussion

Studien är en mindre kvalitativ studie och metoden i form av gruppintervjuer passade bra till ämnet som undersöktes. Syftet var att kunna få en inblick av hur ett litet antal förstagångsföräldrar uppfattar tiden inför inskolningen av sitt första barn i förskolan. Gruppintervjuerna genomfördes gemensamt för att underlätta möjligheten att ställa följdfrågor i syfte att utveckla mer utförliga svar. Respondenterna hade inte fått frågorna i förväg och de svarade därför direkt som de uppfattade frågorna vid intervjutillfället. Det synliggjorde deras resonemang kring frågorna. Gruppintervjuerna genomfördes i en för respondenterna känd och välbekant miljö. Vårdnadshavarna diskuterade ett ämne som var aktuellt för dem alla vilket underlättade deras samtal och reflektioner kring frågorna.

Denscombe (2016) beskriver gruppdiskussionen som en möjlighet för deltagarna att lyssna på varandras åsikter. Det kan leda till att de uttrycker stöd eller ifrågasätter synpunkter som de egentligen inte delar med andra. Men när de delar sina erfarenheter med varandra samtidigt som de jämför sina bidrag med vad de andra har sagt menar Denscombe (2016) att det kan göra att deras reflektioner påverkas av varandra. Vidare poängterar Denscombe (2016) ”gruppkaraktern” i interaktionen under en gruppintervju där intervjuupplägget i sig kan få deltagarna att svara som del av en grupp snarare än som individer. Vår tolkning är då att vårdnadshavarnas olika åsikter kring det diskuterade ämnet kan ha haft viss påverkan på samstämmigheten i respondenternas svar, som i sin tur kan ha haft påverkan på resultatet.

Efterföljande reflektioner har medfört att en testintervju hade gett möjlighet att bli mer förberedd och bekväm i intervjurollen redan inför första intervjutillfället. Upplevelsen var att inför och under andra gruppintervjun kändes rollen som intervjuare mer bekväm där fler fördjupande frågor kunde ställas. Ytterligare en reflektion är att föräldrarnas perspektiv på sin egen roll under inskolningen hade varit ett intressant perspektiv att tillföra studien.

Denscombe (2016) påpekar att en gruppintervju ger en större representation av data som kan ge en större variation av erfarenheter och åsikter jämfört med en personlig intervju.

Intervjuaren måste vara medveten om att vara objektiv och enligt Denscombe (2016) tänka på att hålla inne med personliga värderingar för att inte påverka diskussionen och respondenternas uppfattningar. Yrkesrollen som barnskötare kan i viss mån ha påverkat respondenternas svar och resultatet för studien. Medvetenheten finns även att empirin och resultatet från de två gruppintervjuerna baseras på ett litet antal respondenters svar. Resultatet grundas helt på dessa respondenters uppfattningar och förväntningar. Det behöver inte överensstämma och representera andra förstagångsföräldrars uppfattningar i ämnet men det kan vara en riktning för hur tiden inför inskolning i förskolan uppfattas av fler i samma situation.

7.2. Resultatdiskussion

Förskolan är för de flesta barn i dagens samhälle en självklar del av uppväxtvillkoren och förskolan är idag en välintegrerad institution i det svenska samhället anser Tallberg Broman (1995). Skolverket (2018) betonar även att förskolans ansvar är att utveckla en tillitsfull relation mellan förskola och hem i ett nära och förtroendefullt samarbete. Barnet ska få utvecklas rikt och mångsidigt genom att förskolan samarbetar på ett nära och förtroendefullt sätt med vårdnadshavarna för barnets bästa.

7.2.1. Information och förberedelser inför inskolningen

Barns världar som ofta består av hemmet och förskolan är två olika världar som behöver komplettera varandra. Dahlbeck och Westlund (2019) poängterar att det krävs för att skapa de bästa förutsättningar för barns utveckling och lärande. På vilket sätt kan förskolorna bidra till att dessa världar ska kunna komplettera varandra? Studien visar att det krävs en större insats från förskolorna genom att erbjuda all den information vårdnadshavare kan önska ta del av inför val av förskola. Under gruppintervjuerna uttrycks en osäkerhet kring processen att ansöka om plats hos de vårdnadshavare som snart ska söka förskoleplats. Deras uppfattningar är sammantaget att informationen på kommunens hemsida är otydlig och svår att hitta. De önskar att få information via BVC eller information hemskickat från kommunen i god tid för att få veta hur ansökningsprocessen ser ut. Resultatet av studien visar att informationen till vårdnadshavare inför inskolningen bör ha en tydlig struktur kring ansökningsrutiner för

förskoleplats samt en utförlig beskrivning av utbudet av förskolor i närområdet. Vårdnadshavarna beskriver att de inte fått någon information kring utbudet av förskolor via BVC och de önskar att BVC hade haft något informationstillfälle kring ansökan och inskolning i förskola under föräldrautbildningen.

Flertalet vårdnadshavare i studien har inte tidigare haft någon kontakt med förskolan och trygga vårdnadshavare är en viktig del av inskolningen. Simonsson (2018) betonar vikten av inskolningsperioden som betydelsefull för hela familjen eftersom starten i förskolan kan vara en omtumlande tid. Vår tolkning av förstagångsföräldrarnas uppfattningar under gruppintervjuerna är att förberedelse och information kan skapa en viss trygghet. Informanterna utbytte erfarenheter med varandra och det gjorde att de redan efter gruppintervjun beskrev att de kunde uppleva ett visst lugn inför inskolningen i förskolan. Trygga och väl förberedda vårdnadshavare underlättar möjligheten för att skapa trygghet för både vårdnadshavare och barn anser Simonsson (2018). När vårdnadshavare är väl förberedda och trygga med situationen speglar deras känslor sig i barnet. Lindgren och Torro (2017) förklarar att om vårdnadshavare visar reaktioner för allt det nya under inskolningen kan det påverka om barnet känner oro eller lugn under inskolningen. Grunden för ett bra samarbete och kontakt mellan pedagog och vårdnadshavare läggs vid första mötet där pedagogen har ansvaret för att påbörja en öppen, ärlig och tillitsfull relation. Lind (1995) anser även att pedagogens medvetenhet om sitt synsätt på förskolans arbetssätt och kunskaper om barns utveckling tillsammans med vårdnadshavares kunskaper om sitt barn kan ge förutsättningar för ett bra samarbete för barnets bästa.

Vårdnadshavarna i studien efterfrågar information kring förskolornas inskolningsmetod och tydlighet kring rutiner för att känna sig väl förberedda. Tydligare information på hemsidorna kan ge dem möjlighet att jämföra förskolor med varandra innan de ansöker om plats. Vårdnadshavarna vill kunna få möjlighet och tid till att skapa liknande rutiner hemma innan barnet ska börja i förskolan för att underlätta övergången mellan hem och förskola. Grunden till att skapa en förståelse för den tänkta inskolningsmetoden och bakgrunden till syftet med arbetet förklarar Lindgren och Torro (2017) är kommunikationen till vårdnadshavare.

Resultatet visar att information kring inskolning i förskolan kan göra skillnad för att vårdnadshavare ska känna sig väl förberedda inför inskolningen. När vårdnadshavarna i studien jämförde olika förskolor via nätet fick de erfara att förskolorna var bra på att beskriva sin profil och miljö, men att de allra flesta förskolor saknar information kring den aktuella inskolningsmetoden. Det gör att förskolorna bör se över sina hemsidor kring inskolningsmetoder och rutiner för att de ska bli mer informativa i ett inbjudande syfte. Vårdnadshavarna önskar att få en inblick och förståelse för hur arbetsätt och rutiner i förskolan ser ut. De har även funderingar kring längden för de olika inskolningsmetoderna. Deras uppfattningar skiljs åt genom att någon vårdnadshavare inte alls vet hur lång inskolningen är, men är den tre dagar lång önskar hon att det i alla fall är en och samma pedagog som inskolar barnet. En annan vårdnadshavare tänker att det är väl två veckor, vilket hon också har en önskan om att det är. Vårdnadshavarna vill ha bekräftat att även om barngrupperna är stora så är pedagogerna utbildade och har strategier för att organisera verksamheten. Det gäller särskilt under inskolningen där förskolorna speciellt strävar mot att alla barn ges möjlighet att må bra, blir trygga och får sina behov tillgodosedda. Lindgren och Torro (2017) förklarar att grunden till att skapa en förståelse för den tänkta inskolningsmetoden och bakgrunden till syftet med arbetet är kommunikationen till vårdnadshavare. Pedagoger bör beskriva verksamheten i dialog med vårdnadshavare med koppling till strävanmålen i läroplanen för att ge förutsättningar för vårdnadshavares möjlighet till inflytande och delaktighet vid inskolningen. Det ger även möjlighet för vårdnadshavare att skapa sig en förståelse för det som ska ske under inskolningen.

Markström och Simonssons studie (2017) visar ett föräldrainriktat perspektiv där vårdnadshavarna har en mer aktiv roll under den föräldraaktiva inskolningsmetoden. Pedagogerna i studien menar att det grundlägger ett gott samarbete som skapar förutsättningar för en fortsatt god kontakt under hela barnets vistelsetid i förskolan. I motsats till detta betonar Hagström (2012) enligt Lundbäck (2013) barnperspektivet och vikten av att inte glömma bort barnet som också måste utveckla en trygghet. Därför ifrågasätter Hagström (2012) enligt Lundbäck (2013) om den korta inskolningsmetoden är det bästa ur barnets perspektiv. Hon menar att under den längre inskolningsmetoden har barnet större chans att vänja sig vid miljön och lära känna en pedagog. Barn behöver enligt Bowlby (2010) knyta känslomässiga band till särskilda personer i deras närhet som kan ge skydd, tröst och stöd. Dessa särskilda personer utgör en trygg bas för barnet att återvända till då de känner oro eller ångslan över något.

Anknytningsprocessen är en betydelsefull process för yngre barns utveckling och framtida relationer. Hwang och Nilsson (2011) påpekar att då barnet fått genomgå de fyra utvecklingsstadierna- relatera till andra oberoende av person, etablera relationer till vissa utvalda personer, aktivt kontaktbeteende gentemot de sistnämnda och till slut skapa målinriktade relationer, gör det att barnet börjar förstå andra människors känslor och avsikter. Detta får betydelse för barnets sociala beteende i samspel med andra människor. Frågan blir då om ett barn verkligen kan hinna knyta an och bygga en relation till en annan person som ska ersätta deras förälder på så kort tid som tre dagar? Hagström (2012) efterfrågar enligt Lundbäck (2013) ytterligare forskning för att få mer kunskap kring hur barn reagerar och hanterar stress under inskolningen eftersom barn är olika och även reagerar på olika sätt.

Lind (1995) poängterar att grunden för ett bra samarbete och kontakt mellan pedagog, vårdnadshavare och barn läggs vid första mötet samt under inskolningen. Det är därför pedagogens medvetna ansvar, engagemang och förmåga att hitta strategier som passar varje unik familj, tolkat utifrån signaler från vårdnadshavare och barn för att kunna bygga relationer i deras takt. En öppen kommunikation och ett visat genuint intresse för hela familjen kan leda till att ett förtroende byggs upp mellan vårdnadshavare, barn och pedagoger. Markström och Simonssons (2017) studie visar att det nära samarbetet kan skapa förutsättningar för en god introduktion och kontakt samt dialog mellan pedagoger och vårdnadshavare före och under barnets hela vistelsetid i förskolan. När förskolan lyckas bygga en god relation med föräldrar och barn främjar det ett utvecklande arbete kring barn och verksamhet. Sett utifrån resultatet i undersökningen är tiden inför inskolningen en betydelsefull del för att kunna förbereda vårdnadshavarna inför en bra start i förskolan.

7.2.2. Relationer och trygghet inför och under inskolningen

Under inskolningen läggs grunden till ett gott samarbete för barnets bästa. Colmer, Rutherford och Murphy (2011) anser att relationsarbetet under inskolningen blir grunden för en förtroendefull relation till barn och vårdnadshavare. I resultatet av studien uttrycker några vårdnadshavare en oro över att det inte kommer att bli som att lämna till farmor eller mormor. De uttrycker en ovisshet över om deras barn kommer att tas om hand på bästa sätt av någon de

inte alls känner. De menar att de behöver få en inblick och förståelse för hur pedagoger förhåller sig i mötet med barn eftersom de upplever att de kommer att lämna iväg sitt barn till främlingar som de inte alls känner.

Jensen och Jensen (2008) men även Dahlbeck och Westlund (2019) poängterar vikten av ett gott samarbete mellan vårdnadshavare och pedagoger. Relationen mellan pedagoger och vårdnadshavare är en relation mellan en professionell och icke-professionell. Vårdnadshavare har en stor kunskap om sitt eget barns behov, medan pedagogerna har en stor erfarenhet och kunskaper kring barn och deras utveckling. Ett ömsesidigt förtroende som grund mellan vårdnadshavare och pedagoger kan skapa rika utbyten för ett aktivt samarbete för barnets bästa. Pedagoger har ett större ansvar för kvaliteten i relationen som blir asymmetrisk, eftersom pedagoger är där i form av sin profession medan vårdnadshavare är där som vårdnadshavare. Aspelin (2018) menar att pedagoger har makten i relationen utifrån sin yrkeskompetens. De bör möta barn och vårdnadshavare på ett värdigt sätt och agera genom att vara genuint mänsklig, intresserad och lyhörd med förmågan att läsa av situationer som uppstår. Vidare beskriver Aspelin (2018) samverkan som en social process där man samordnar sina handlingar i syfte att nå ömsesidigt samförstånd i relationen. Det sker i dialog och kommunikation i mänskliga möten i det som existerar mellan människor. Wright (2009) framhäver att kommunikation och dialog är viktigt i detta samarbete för att kunna ta någon annans perspektiv och skapa förståelse för deras uppfattningar. Det innebär att i mötet med barn och vårdnadshavare bör pedagogerna agera med en öppenhet och respektfullhet på ett aktivt sätt genom kommunikation och att visa empati och ta ansvar för sin egen del i relationen som pedagog.

Resultatet av studien urskiljer vårdnadshavarnas olika tidigare erfarenheter som påverkar deras uppfattningar kring tryggheten inför inskolningen i förskolan. De vårdnadshavare som har en viss inblick kring inskolning och rutiner i förskolan upplevs mer trygga inför att inskola och lämna sitt barn. De uttrycker ett lugn med att de nog kommer att få information när det närmar sig för inskolning. Någon vårdnadshavare menar att får bara barnet träffa samma pedagog så barnet blir tryggt, så är de med trygga. De vårdnadshavare som inte har några egna erfarenheter uttrycker en osäkerhet inför inskolningen eftersom de menar att de inte känner pedagogerna och inte riktigt kan lita på dem. Vårdnadshavarna vill få bekräftat att deras barn hamnar i en

verksamhet med utbildad personal som arbetar efter riktlinjer för att organisera och genomföra ett väl genomtänkt arbete för alla barns bästa. Simonsson (2018) lyfter fram att trygga och väl förberedda vårdnadshavare underlättar möjligheten för att skapa trygghet för både vårdnadshavare och barn. De olika uppfattningarna och känslorna kan vara avgörande för hur barnet kommer att uppleva det första mötet med förskoleverksamheten. Barns första möte med förskolan är ofta den första kontakten med pedagogerna och hur de ägnar sig åt barn och vårdnadshavare. Det blir barnets första intryck av förskoleverksamheten.

Colmer, Rutherford och Murphy (2011) skriver att det är bra om förskollärare ägnar mycket tid med barnet i början av inskolningen. Kvaliteten på de tidiga relationerna beror på förskollärares kapacitet av känslomässig tillgänglighet, känslighet, respons och förmåga till att tillgodose barnets behov. Vårdnadshavarna i studien önskar att få bekräftelse på att deras barn kommer att må bra under sin vistelsetid i förskolan. Bowlby (2010) menar att om vårdnadshavare och andra personer i barnets närhet är känslomässigt närvarande och lyhörda för barnets signaler, då kan närhet skapas i relationen. Det innebär att som pedagog vara närvarande, genuint intresserad och visa en nyfikenhet kring barnet och dess intresse och behov. Det kan skapa möjlighet att närma sig barnet och utgöra grunden för en förtroendefull relation. Även Hwang och Nilsson (2011) påpekar att om barnet får bekräftelse på att omgivningen svarar på dess behov så kommer barnet att kunna utveckla en trygg anknytning till dem. En anknytning som genom barnets uppfattning om sin möjlighet att påverka sin omgivning bidrar till att en relation kan bildas. Vidare beskriver Lindgren och Torro (2017) att pedagogerna är grunden i förskolans verksamhet och ansvarar för att skapa en tillitsfull relation mellan hem och förskola. Förskolan är ett komplement till hemmet, där det inte räcker med att pedagogerna utför sitt uppdrag för barnets möjlighet till en god introduktion i förskolan. Utan Lindgren och Torro (2017) poängterar att det krävs förutom en påbörjad relation till en pedagog, även att vårdnadshavare involverar sig i samarbetet för barnets bästa i förskolans verksamhet.

8. Sammanfattning

Syftet med studien är att ur ett föräldraperspektiv synliggöra vilka uppfattningar och förväntningar förstagångsföräldrar har kring information och förberedelser inför inskolningen i förskolan. Resultatet visar att förskola, BVC och kommun sammantaget behöver förenkla och

förtydliga sin information till nya vårdnadshavare. Förskolors hemsidor behöver vara uppdaterade med en omfattande information kring aktuell inskolningsmetod samt rutiner och arbetssätt på förskolan. BVC och förskola kan utveckla ett samarbete kring att förbereda och informera vårdnadshavare inför kommande inskolning. Kommunen kan utforma sin hemsida på ett enklare sätt och därmed göra informationen kring ansökningsprocessen lite mer lättillgänglig och skapa bättre förutsättningar för alla vårdnadshavare. Ett samarbete mellan nämnda institutioner kan bidra till att underlätta för familjer som är på väg in i förskolans verksamhet.

Denna studie utgår från ett begränsat dataunderlag men kan bidra med en värdefull inblick i förstagångsföräldrars uppfattningar kring tiden inför inskolningen i förskolan. Upplevelsen av vårdnadshavarnas uppfattningar i studien kanske är specifikt för just dem. Studien kan ses som en pilotstudie och genomföras i större skala där den kan ligga till grund för och vara till nytta även för andra förskolor och vårdnadshavare på andra platser i Sverige.

Under arbetet med denna studie hittades inte så mycket aktuell svensk eller internationell forskning kring inskolning och tiden inför inskolning i förskolan. Förhoppningen är att resultatet uppmärksammas och kan ge möjlighet för vidare studier och forskning kring ämnet inskolning. Ett framtida samarbete mellan förskola och BVC kan ge möjligheter för en samverkan liknande skolans elevhälsa.

9. Implikationer för förskolans praktik

Studiens resultat kan bidra med konkreta råd såsom att uppdatera och utveckla förskolors hemsidor för att ge en mer omfattande inblick i aktuella inskolningsmetod och arbetssätt på förskolor. Förskolechefer ute i verksamheterna kan bidra genom att vidarebefordra vårdnadshavarnas uppfattningar, önskemål och förväntningar i studien till förskolechefer i förvaltningen. Det kan ge möjlighet till att skapa tydliga hemsidor med likvärdigt innehåll i förskolans verksamheter. Ett utvecklat samarbete mellan BVC och förskola kan ge vårdnadshavare tillgång till information och möjlighet till jämförelser och underlätta val av

förskola. Studiens resultat kan komma till nytta och ligga till grund för tiden inför inskolning där möjligheten finns att skapa nya rutiner och en samverkan mellan kommun, förskolor och BVC. Organisationen kring inskolningstiden kan utvecklas för att skapa bättre förutsättningar för att göra vårdnadshavare väl förberedda inför inskolningen i förskolan. Trygga vårdnadshavare ger trygga barn och förutsättningar för en god introduktion till en ny värld-
Förskolan.

Referenslista

Aspelin, Jonas (red.) (2013). *Relationell specialpedagogik: i teori och praktik*.

Kristianstad: Kristianstad University Press.

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hkr:diva-10707> [2019-09-16].

Aspelin, Jonas (2018). *Lärares relationskompetens: vad är det?: hur kan den utvecklas?*.

Första upplagan. Stockholm: Liber.

Aspelin, Jonas & Persson, Sven (2011). *Om relationell pedagogik*. 1. uppl. Malmö: Gleerup.

Barnkonventionen [Elektronisk resurs] FN:s konvention om barnets rättigheter. (2009).

Stockholm: UNICEF Sverige [2019-10-29].

Bowlby, John (2010). *En trygg bas*. 2 uppl. Stockholm: Natur & Kultur.

Colmer, Kaye, Rutherford, Lynne & Murphy, Pam (2011). Attachment theory and primary care giving. *Australasian journal early childhood*. 36(4), ss. 16-20. Tillgänglig på Internet:

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1836939111103600403-11-12-01>. [2019-04-20].

Dahlbeck, Per & Westlund, Kristina (red.) (2019). *Relationell pedagogik: i teori och praktik i förskolan*. Upplaga 1. Lund: Studentlitteratur.

Dahlgren, Lars Owe & Johansson, Kristina (2015) Fenomenografi. *Handbok i kvalitativ analys*. S. 162–175.

Denscombe, Martyn (2016). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 3., rev. och uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur.

Eliasson, Annika (2013). *Kvantitativ metod från början*. 3., uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur.

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. 2., utök. uppl. Stockholm: Liber.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Tillgänglig på Internet:

http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf [2019-09-16].

Harju, Anne & Tallberg Broman, Ingegerd (red.) (2013). *Föräldrar, förskola och skola: om mångfald, makt och möjligheter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Hedin, Lotta (1987). *Inskolning på daghem: ett planeringsunderlag*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Hwang, Philip & Nilsson, Björn (2011). *Utvecklingspsykologi*. Stockholm: Natur & Kultur.

Jensen, Elsebeth & Jensen, Helle (2008). *Professionellt föräldrasamarbete*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Kihlbom, Magnus, Lidholt, Birgitta & Niss, Gunilla (2009). *Förskola för de allra minsta: på gott och ont*. Stockholm: Carlsson.

Kroksmark, Tomas (2007): Fenomenografisk didaktik- en didaktisk möjlighet.

Tidskrift, 17(2-3), 1-50.

<http://www.tomaskroksmark.se/Fenomenografiskdidaktik%202007.pdf> [2019-09-24].

Lind, Lene (1995). *Närhet, känslor, utveckling: om samspel pedagoger - barn- föräldrar*. 1. uppl. Stockholm: Liber utbildning.

Lindgren, Camilla & Torro, Tuula (2017). *Trygg inskolning: grunden för en givande förskoletid*. Första upplagan. Stockholm: Gothia Fortbildning.

Lundbäck, Maja (2013). Barnen förlorar på kort inskolning

<http://www.lararnasnyheter.se/forskolan/2013/01/12/barnen-forlorar-pa-kort-inskolning>

[2019-11-11].

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. utg.] (2010). Stockholm: Skolverket.

Läroplan för förskolan: Lpfö 18. (2018). Stockholm: Skolverket.

Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>

Markström, Ann-Marie & Simonsson, Maria (2017). Introduction to preschool [Elektronisk resurs] strategies for managing the gap between home and preschool. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*. 1-10.

Tillgänglig på Internet:

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/20020317.2017.1337464?needAccess=true>

140818. [2019-04-22].

Marton, Ference & Booth, Shirley (2000). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Niss, Gunilla & Söderström, Anna-Karin (2006). *Små barn i förskolan: den viktiga vardagen och läroplanen*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

PM - Barn och personal i förskolan per den 15 oktober 2018 [Elektronisk resurs]. (2019). Skolverket.

Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=4068> [2019-10-09].

Sandberg, Anette & Vuorinen, Tuula (2007). *Hem och förskola: samverkan i förändring*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Simonsson, Maria (2018). Föräldraidentiteter som skapas och formas under inskolningen i förskolan [Elektronisk resurs]. 7, 1-6

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-146210> [2019-04-22].

Svenska OMEP (2019). *Samarbete förskola-barnavårdscentral*. Stockholm: Svenska OMEP.

<http://www.omep.org.se/uploads/190224%20Rapport%20Samverkan%20f%C3%B6rskola%20-BVC%20ORIGINAL.pdf>

Tallberg Broman, Ingegerd (1995). *Perspektiv på förskolans historia*. Lund: Studentlitteratur.

Uljens, Michael (1989). *Fenomenografi: forskning om uppfattningar*. Lund: Studentlitteratur.

Wright, Moira von (2009). *Initiativ och följsamhet i klassrummet [Elektronisk resurs] : en studie i de pedagogiska villkoren för elevers inflytande, delaktighet och välbefinnande*.

Örebro: Örebro universitet.

Tillgänglig på Internet:

<http://www.oru.se/PageFiles/13550/Initiativ%20och%20f%C3%B6lj%20samhet%20i%20klassrummet.pdf> [2019-11-26].

Bilaga 1 Informationsbrev

.....2019-09-16

Till förstagångsföräldrar på BVC i .....

Hej!

Vi är två studenter som under höstterminen 2019 läser sista terminen på Förskolläraryrket vid Högskolan i Kristianstad. Detta är en förfrågan om ert deltagande i en studie som genomförs som en del av vårt examensarbete. Syftet med studien är att få syn på hur tryggheten och tiden före inskolningen i förskolan kan se ut och upplevs i ett föräldraperspektiv. Det kan ge kunskaper som ökar förutsättningarna för en ännu tryggare inskolning i förskolan för både barn och föräldrar.

Vi har genom BVC valt ut ett antal föräldrar som fått sitt första barn. Ni erbjuds att delta i en gruppintervju med några andra föräldrar, som också har en inskolning av sitt första barn i förskolan framför sig. Gruppintervjun genomförs under ca en timme, genom diskussioner kring några frågor, som ger oss möjlighet att få syn på era uppfattningar kring tiden före inskolningen i förskolan.

Er medverkan är helt och hållet frivillig och kan när som helst avbrytas utan orsak. Vi kommer att göra en ljudinspelning av intervjun för att underlätta vårt efterarbete. Inspelningen och er information kommer att hanteras, förvaras och användas på ett respektfullt sätt genom att namn, plats och information inte kommer att kunna härledas till er. Informationen ni delger kommer endast att användas för studiens syfte och raderas vid utbildningens slut. Examensarbetet kommer att redovisas genom att registreras på Högskolan i Kristianstad i enlighet med lagen om hantering av personuppgifter (GDPR). Återkoppling med möjlighet att ta del av studiens resultat sker via BVC.

Vi ser fram emot mötet med er _____dagen den _____kl:_____

Med vänliga hälsningar Linda Wehner och Agneta Nilsson

Vid frågor är ni välkomna att höra av er till oss eller vår handledare på Högskolan i Kristianstad.

Linda Wehner: linda.wehner0047@stud.hkr.se 073-4099555

Agneta Nilsson: agneta.nilsson0013@stud.hkr.se 070-5872291

Handledare på Högskolan i Kristianstad: Ann Fifi Steen annfifiteen@hkr.se

---

Jag samtycker och vill delta i studien. Jag godkänner den ljudinspelning som sker under intervjun samt hur min information kommer att behandlas under och efter studien.

Datum

Ort

Underskrift:

Bilaga 2 Intervjufrågor

Intervjun kommer att handla om förstagångsföräldrars uppfattning kring tryggheten med att inskola sitt barn i förskolan. Vi vill ta reda på deras uppfattningar och funderingar inför inskolningen.

- Har ni några egna erfarenheter av förskola?
- Är det något särskilt ni minns ifrån den tiden, något som betytt mycket för er?
- Vilka uppfattningar har ni inför att lämna ert barn i förskolan?
- Vilka uppfattningar och förväntningar har ni på inskolningen och på förskolan?
- Har ni funderat kring vilken förskola ni ska välja och hur har ni i så fall gått tillväga?
- Vilken information har ni fått till er sen tidigare kring inskolning i förskolan?
- Vilken information skulle ni vilja ta del av?
- Hur skulle ni vilja att kontakten med förskolan såg ut?
- På vilket sätt kan förskolan förbereda, för att ni ska känna trygghet inför inskolningen?
- Tycker ni att era uppfattningar och åsikter har kommit fram under diskussionerna eller är det något mer ni vill tillägga??